

• У вітрові  
квіти

# СВІТОВА ДІЛЕМА І ВИХІД З НЕЇ:

ВІЗВОЛЕННЯ НАРОДІВ СОВЄТСЬКОГО СОЮЗУ



Канадсько-Український Бібліотечний Центр  
Канадське Товариство Приятелів України  
Торонто – Канада



ДЕКЛАРАЦІЯ  
АМЕРИКАНСЬКОГО КОМІТЕТУ ВІЗВОЛЕННЯ  
ВІД БОЛЬШЕВИЗМУ  
[diasporiana.org.ua](http://diasporiana.org.ua)

Printed in U. S. A.  
WALDON PRESS,  
203 Wooster Street,  
New York 12, N. Y.

## **ЯДРО СВІТОВОЇ ДІЛЕМИ: Советський тоталітаризм**

Головним джерелом агонії, в якій тепер перебуває світ, є тоталітаризм. Тоталітаризм, що є поєднанням міту і пропаганди, необмеженого насильства й необмеженої жадоби влади, панує сьогодні над вісімома стами мільйонів людей у всьому світі.

Після знищення нацистського режиму, єдиним осередком постійно зростаючої тоталітарної пошести з її постійною загрозою тотальної війни є правляча еліта світового комунізму — Комуністична Партія Советського Союзу. Тому Сполучені Штати й інші країни вільного світу надають такого поважного значення зrozумінню сили і намірів комуністичної еліти СРСР. Від вірного зрозуміння намірів і від об'єктивної оцінки сили Советів залежить не лише існування підставових соціальних інституцій вільного світу, але й саме життя людей, що перебувають ще поза межами комуністичного рабства.

Щодо намірів советського комунізму не може більше існувати ніяких сумнівів. Лідери Советського Союзу вважають, що комунізм ні в якому разі не може обмежитись меншим завданням, ніж опанування цілого світу. Їхня жадоба влади над цілим світом така ж ненаситна, як і їхня жадоба абсолютного контролю над людьми, що потрапили під їхню владу.

Можливо, що характернішою рисою советської ментальності є її нетерпимість до всякої ідеології, крім її власної, до всіх інших норм людського співжиття, крім тих, які вона витворила, до всіх проявів людського духу, як і проявів діяльності людського розуму, що не схвалені диктатурою Советського Союзу. На тих територіях, що перебувають під їхньою владою, комуністи СРСР намагаються нівелювати всякі відмінності між людьми безперервною зливою пропаганди і примусу. Поза межами їхньої влади, советські правителі направляють свою пропаганду і прямий примус (війни та опанування силою) проти тих перепон, що стримують ненависть між людьми, проти почуттів та інтересів, що поєднують людей всіх націй, класів і переконань.

Світові дорого коштувало нерозуміння і недооцінювання тієї настирливості та брутальності, з якими комунізм прет'ється до необмеженої влади; як дорого коштувало йому також те, що він не зумів добачити і використати *слабостій советського комунізму*. Виходячи з переконання, що комуністична влада в Советському Союзі непохитна, вільний світ став перед суворою альтернативою — або тотальна війна, або мілітарне обмеження динамічного ворога, що прагне знищити вільний світ. Але чи справді комуністична влада в Советському Союзі така вже непохитна? Чи може має вона фатальну потенційну слабість, що відкриває світові можливості третього виходу з ситуації — можливість усунути тотальну заразу, не вдаючися до такого виду тотальної війни, що принесла б більше жахіття, ніж те, яке вона знищила б?

### **АХІЛЛОВА П'ЯТА КОМУНІЗМУ: Народи СРСР**

Історія Советського Союзу у спеціальному сенсі це історія невпинної боротьби за визволення, боротьби народів СРСР проти їх комуністичних зверхників. З першого ж дня комуністичної диктатури створився стан громадянського конфлікту між владою і її підданими. Щоб захопити владу, большевики мусіли багнетами розігнати вибрані вільним голосуванням Установчі Збори. На фронтах, що простягалися від Архангельська до Владивостока, противники большевизму вдалися до громадянської війни, що тривала більше, ніж три роки. Не встигла вона закінчитися, як почалися інші. В 1921 році повстали кронштадтські моряки, що в листопаді 1917 року повірили Леніновим обіцянкам — «хліб, мир і земля». Повстали також петроградські робітники і селяни центральної Росії. В Середній Азії і на Кавказі неросійські народи царської імперії вперто відбивали настирливі намагання Червоної Армії підкорити їх і лише в 1936 році були остаточно придушені збройні повстання в прикордонних районах. Протягом років примусової колективізації 1929-1932 селяни центральної Росії, України і Північного Кавказу чинили шалений опір Сталіновим панцеровим відділам поліції. Всередині самої комуністичної партії, як також у рядах командного складу Червоної Армії та в усій країні проводилися

масові чистки з метою знищення опозиції — дійсної, потенційної чи уявної.

Але лише друга світова виявила повністю ту прірву, що існує між урядом і народом. Після майже чвертьстолітнього вtokмачування доктрини і застосування терору, Кремль мусів відступити від комуністичних гасел і вдатися до традиційних патріотичних закликів; мусів покликатися на російських історичних героїв; мусів навіть дозволити певну свободу релігії. Ці факти варти цілих томів. *Вони є доказом того, що урядові цілквіто не вдалося «прищепити» народові комуністичну систему.*

В своїй статті, базованій на досвіді психологічної війни, Волес Каррол в журналі *“Life”* пише: «В історії останньої війни є неписаний розділ, який ми мусимо якнайскоріше вивчити. Всім відомо про те, як росіяні перемогли німців під Сталінградом. Але чи всім відомо те, як німцям вдалося дійти до Сталінграду? Чому вони змогли пройти тисячу миль, не зважаючи на міць і численність людської сили совєтської Росії? Німецькі військові архіви дають відповідь на ці питання: німці знайшли мільйони палких прихильників у Росії». (*“Life”*, 19 грудня, 1949, ст. 80).

Відбиваючи настрій усього населення, Червона Армія на початку війни боролася без будь-якого ентузіазму, або зовсім не боролась. Напасників вітали як визволителів. Лише пізніше, головним чином завдяки підлій гітлерівській расовій політиці, нарід почав геройчно боротися і ще досить своєчасно, щоб відвернути навалу. Але, як, зрештою, і сам Сталін неодноразово визнавав під час війни, народ боровся не за комунізм і не за Совети. Він боровся за свою землю, свое домашнє вогнище, за свою людську гідність.

Разом з тим, згадуючи цю геройчу боротьбу, ми, американці, часто забуваємо той факт, що більше ніж мільйон советських громадян все таки підняли зброю проти Червоної Армії з одчайдушною надією звільнити свою країну від комуністичної диктатури. А, коли війна скінчилася, сотні тисяч советських громадян, що опинилися поза межами батьківщини, — звільнені військовополонені, примусові робітники, учасники антисоветської армії, — відмовилися повернутися назад. Вони зріклися своїх

хат, кар'єри, рідних, друзів і пішли на всі труднощі бездержавного існування на еміграції заради можливості вільно жити і боротися за визволення своєї батьківщини.

Сьогодні комуністичний режим далі твердить, що він з'єднав свій нарід довкола уряду, партії і керівників, хоч і совєтські концентраційні табори переповнені мільйонами «ворогів народу» і в кожного в'язня є родичі і друзі, що мають нові підстави ненавидіти своїх правителів. Не буде відхиленням від дійсності, коли ми скажемо, що комуністичний режим був і перебуває далі в стані війни, як з цілим світом, так і з своїм власним народом.

## МІТ МОНОЛІТНОЇ СОВЄТСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Події, що відбуваються в Совєтському Союзі, постійно доводять існування величезного протиріччя між урядом і народом. І коли ми розрізняємо совєтську олігархію і нарід, ми лише стверджуємо ту засаду, що її комуністичні володарі самі постійно проголошують. Це вони — а не ми — завжди твердять, що партія, (членство якої ніколи не виходило за межі 2-3-х відсотків населення, а часто навіть і ще менше), що ця партія є єдиним джерелом мудrosti, єдиним мірилом того, що є вірно, а що невірно для двох сотень мільйонів людей. А коли придивитися близче, то коло тих, що мають силу і право віщувати, все звужується й звужується, аж доки в ньому не лишається сам лише Центральний Комітет, потім лише Президія, і, нарешті, — одна людина, якою до цього часу був Сталін, а тепер є Маленков та найближча кліка, які й диктують, що є вірно, а що невірно для партії.

Для того, щоб переконатися в існуванні тієї величезної моральної безодні, що відокремлює совєтських володарів від широких мас населення, досить лише поглянути на совєтську дійсність, яку витворила комуністична диктатура на протязі свого тридцятилітнього існування.

Погляньмо спершу на нарід — що він являє собою?

Для зрозуміння антисовєтського потенціялу в СРСР треба мати на увазі таких три важливих моменти:

Поперше, Совєтський Союз сьогодні є країною загартованих, життєздатних молодих людей. Перша світова війна, громадянська війна, терор, голод і друга світова війна здесяtkували

старше покоління. Вважають, що сучасна генерація складається з людей у віці між 31-35 роками, що вийшли з сіл і міських підприємств у процесі швидкої перебудови країни з сільськогосподарської на промислову. Загальний процес перетворення всього советського населення в нову соціальну амалгаму і далі є характерною рисою життя в СРСР.

Друга важлива обставина, що впливає на характер населення Советського Союзу, це той факт, що майже 85 відсотків населення тепер грамотні. Було доказано великих зусиль, щоб ліквідувати ту велику різницю, яка існувала між середніми освіченими колами і відсталою масою. Сини і внуки неграмотних робітників і селян тепер уміють читати і вони виявляють нестримний потяг до науки. Уряд надавав великого значення освіті з двох однаково важливих для нього причин: з типово тоталітарного страху перед можливістю існування яких би то не було інших поглядів ніж ті, які приписані диктатором; освіта забезпечувала легітимність країні наслідки комуністичної «політичної освіти», бо ж неграмотним людям тяжче втокмачувати комуністичну пропаганду. До цього треба додати ще той важливий момент, що неграмотні люди не можуть користуватися складним промисловим чи сільськогосподарським знаряддям, керувати реактивними літаками, чи працювати в лабораторіях.

Але освіта дас змогу людям знайомитися з творами класичної, як російської, так і світової літератури, — творами, моральна вартість яких цілковито протилежна до тієї, що її насаджує советська диктатура. Твори російської гуманістичної літератури XIX ст. далеко популярніші серед населення СРСР, ніж нудна писанина Ленінізму-Сталінізму, збуджують незалежне думання і розміркування у інтелігентних молодих людей, і Кремль не може нічого проти цього вдіяти.

Третім важливим фактором є те, що, починаючи з 1941 року, багато мільйонів советських цивільних людей і солдатів вийшли в особистий контакт з не-комуністичним світом. Під час однієї фази другої світової війни, війська Осі окупували території, що нараховували біля 40 відсотків усього населення Советського Союзу. Мільйони советських людей, як також і військовополонених, були вивезені на працю на німецькі фабрики, копальні й фарми. Яких би труднощів вони самі не зазнали, вони

все ж на власні очі бачили, що робітники й селяни в інших країнах, включаючи і нацистську Німеччину, жили краще і дихали вільніше, ніж люди Советського Союзу. Вони побачили, що своєю пропагандою про тяжкі страждання «капіталістичного» світу Кремль брехав їм цілі довгі роки. Після війни понад п'ять мільйонів цих советських людей були репатрійовані, включно з тими двома мільйонами, що були в безпосередньому контакті з американськими й британськими військовими частинами.

Після 1945 року сотні тисяч людей із советських окупаційних частин також мали нагоду побачити дещо з поцейбічного світу. Як виходить з одноголосних свідчень теперішніх утікачів, а також і з тих фактів крайніх поліційних заходів, до яких Кремль мусів вдатися, щоб звести до мінімуму всякі зовнішні стосунки, ці нові враження зробили могутній психологічний вплив на советські війська.

З цього всього видно, що ми маємо справу не з країною неграмотних «мужиків» і не з двома стами мільйонів роботів, що вірять у все, що б їм не сказав Кремль. Навпаки, ми маємо справу з молодими, витривалими людьми, (бо тільки витривалі там виживають), з яких мільйони мають дійсну уяву про зовнішній світ і передали свої враження своїм рідним і друзям.

Отже, при уважній аналізі советський міт про «монолітну державу» розпадається. Кожний новий суровий закон, кожний новий заклик до виснаженого населення для піднесення норм виробництва, кожне нове загальноблення комуністичних керівників советською пресою, кожна чистка, завдяки якій партія намагається зберегти свою власну монолітність, всякі нові заходи безпеки — ті всі нові заборони, обмеження і ланцюги поліційної держави, кожний карбованець, викинений на заглушування закордонних радіопередач, кожний новий потяг советських людей у концентраційні табори, кожна нова директива, спрямована на поборення «ідеологічної інертності» советської молоді або на зміцнення «занепадаючої» партійної дисципліни, — коротко кажучи, всі заходи урядових переконань і примусу є памятником безмовної війни уряду з народом.

Советська правляча кліка правильно характеризується як переполошені люди в Кремлі, що бояться один одного в смертельній боротьбі за владу. Але найбільше вони бояться своїх під-

даних. Смерть Сталіна в першім тижні березня 1953 р. показала світові якою мірою вони перелякались.

Від першого бюллетеня, який проголошував загибель Сталіна, до ораторій при гробі з'явилися численні відгуки, які твердили про «внутрішніх ворогів», потребу щораз більшої «пильності» і найтіснішої «дружби», щоби запобігти зростаючій загрозі. Проголошення нового уряду веденого Маленковим вже через 24 години після смерті вождя, ця непристойна поквалівість була виправдана конечною потребою запобігти «бездаддя і паніки». Це нервове гавкання на ту саму тему безпеки від домашніх ворогів триває ще й досі в редакційних статтях, на афішах та в промовах. Рідко коли в історії влада, яка панувала протягом такого довгого часу, була примушена дати таку яскраву демонстрацію почуття нестійкості і свідомість своєї страшної загроженості.

Не буде перебільшеннем, коли ми скажемо, що з часу повалення республіканського устрою в процесі революції, ведеться безперервна громадянська війна між урядом, ідеологічно чужим тілом, що є агентурою міжнародної конспірації, і народами поневолених країн. Колосальні розміри таємної поліції, цього найманого війська окупантської влади, є доказом існуючої безперервної боротьби, як таким же самим доказом є і постійно зростаюча кількість політичних в'язнів — цих безіменних мучеників за справу народу.

Советські видання часів другої світової війни підтверджують, що Кремль мусів вести війну на два фронти: проти зовнішнього ворога і проти «внутрішнього» ворога, доводячи той факт, що народ, перебуваючи в опозиції до советської системи, ніколи не припиняв боротьби і скористався з першої ж нагоди цю боротьбу посилити. Кронштадське повстання проти більшевистського уряду, могутній і довгий спротив колективізації сільського господарства і цілий ряд виступів, що супроводжуються масовими висилками, що продовжуються і до сьогодні, є свідками невгласаючої, постійно придушуваної громадянської війни.

Сьогодні ми досить знаємо про цей непримиримий конфлікт, щоб розуміти, що Маленков і його спільніки не можуть так просто собі кинути советську армію і народ в нову війну. Щоб кинути Советський Союз у війну, вони не лише мусять бу-

ти певними, що мають потрібну зброю і ресурси, вони мусять також бути певними, що офіцери і солдати советської армії підкоряться їх команді і без вагань підуть проти нас, а не проти них самих.

## ТІ, ЩО ВТІКЛИ

Сьогодні є більше двох мільйонів осіб, розкиданих по всьому світі, що втікли від советського тоталітаризму. Перша велика хвиля втікачів прибула на початку 20-х років. Іх кількість збільшилась сотнями тисяч «неповоротців» після закінчення другої світової війни. З того часу нові тисячі втікли з советських окупаційних військ у Німеччині й Австрії. Рік-у-рік це число поновлюється все новими втікачами з-під кремлівської тиранії.

Треба пам'ятати, що це люди «само-вислані», які, часто ризикуючи своїм життям, «вибирають свободу». Вони репрезентують собою всі верстви советського населення, від робітників і селян до інтелектуальних працівників, від рядових солдат до високих військових сановників, від колишніх комуністичних активістів до членів правлячої еліти.

Вони зріклася советського поліційного режиму, але не своєї країни. Вони моляться і чекають розвалу й знищення комуністичного режиму. Поважна більшість із них, як окремі особи, так і члени організованих політичних і неполітичних груп, присвятили себе справі визволення своєї батьківщини. З надією розпочати ефективну боротьбу проти тоталітаризму, що тримає під своїм гнітом їх батьківщину, вони шукають на Заході матеріальної і моральної підтримки для своїх зусиль.

Ця безприкладна міграція принесла у вільний світ не лише етнічну категорію, що зветься росіянами, але також представників всіх інших національностей Советського Союзу: українців, білорусів, грузинів, вірменів, азербайджанців, північних кавказців, туркестанців, татар і т. д. Серед цієї еміграції можна найти всі расові види, всі соціальні прошарки, всі політичні тенденції і релігійні переконання народів СРСР. У їхніх рядах є люди, що присвятили себе справі визволення своїх земляків у Советському Союзі, люди глибоко свідомі свого історичного обов'язку виступати і діяти в імені тих, хто позбавлений цієї можливості на їхній батьківщині.

## **РОЗВ'ЯЗАННЯ СОВЕТСЬКОЇ ПРОБЛЕМИ: Визволення**

Альтернатива тотальної війни, з одного боку, або постійних змагань озброєння між супротивними таборами, з другого боку, знаходиться в площині, на якій сходяться інтереси американського народу, народів СРСР і еміграції з-під советського режиму. Їхні інтереси сходяться в таких вирішальних моментах:

1. Бажання уникнути третьої світової катастрофи.
2. Бажання звільнити світ від советської поліційної держави і замінити її державною структурою або структурами, що обмежувались би законами і базувались би на інопланетній людської гідності.
3. Бажання реабілітувати великі гуманітарні культури народів Советського Союзу і уможливити вільний розвиток їхнього культурного життя.
4. Бажання знищити створені Советами бар'єри для новоцінного наукового, економічного і культурного обміну між народами світу.
5. Бажання створити такі умови життя, при яких народи Советського Союзу могли б споживати плоди своєї праці і використовувати свої продуктивні сили для піднесення життєвого рівня понад прожитковий мінімум советської економіки.

Здійснення цих загальних бажань і лягло в основу програми визволення. Звичайно, ніякий прозірливий спостерігач світових подій не сподівається, щоб усі ці бажання могли бути здійснені на протязі короткого часу. Хоч Советський Союз і не є непохитним велетнем, він також не перебуває і в стані розкладу близького до революції.

Але основний факт, що його багато людей на Заході відповідно не усвідомлюють, ще те, до якої міри советський тоталітаризм залежить у своїй силі від витворення ілюзії про свою силу. Советський уряд намагається витворити в кожного індивідуума чи то росіянина, чи українця, чи в башкира почуття ізольованності, безсила, відрваності від решти світу, почуття, що ніхто не може допомогти йому у його страхові і болях і що ненависна йому держава міцно тримає його в своїх лабетах.

Кремль намагається дати відчути кожному такому індівидууму, що він сам також безсилий вплинути на найменші події, які могли б змінити щось у його долі. Всі його болі й жалі вони хочуть спрямувати проти зовнішніх ворогів, а викликане ним почуття розчарування й ненависті перетворити на любов до тих, які вдають що захищають його. Такий ідеал комуністичного «лояльного громадянина».

Советська держава намагається створити достатню кількість таких слухняних робітників, які могли б за її наказом прошмаршувати через увесь світ. І тоді фіктивна всемогутність могла б стати дійсною, а тінь влади — реальністю. Поки советські правителі не впевняться, що роботи дійсно чекають на їхню команду, вони не наважаться такої команди подати. І що сумнівнішим стає те, щоб маси Советського Союзу бездумно слухали своїх правителів в ході війни, то сумнівнішою стає можливість, щоб ці правителі ризикнули штовхнути їх на таку війну.

Таким чином, могутнім фактором, що може потрясти всю будову советської влади, є втрата віри в силу советської держави — втрата престижу советського режиму. Поскольки цей режим претендує на всемогутність і всезнайство, то навіть найменший вияв того, що він, фактично, не всесильний і не всезнаючий, може привести до остаточної поразки режиму і загальної перемоги народу. Цим пояснюються настирливі зусилля Кремля надати комуністичній фікції вигляду советської дійсності, і не менше настирливі зусилля Кремля надати світовій дійсності вигляду фікції.

Ця аналіза ясно показує, що треба зробити для того, щоб підмінувати і в майбутньому скинути советський тоталітарний режим.

Перше найголовніше завдання *допомогти народам Советського Союзу зрозуміти, що їхні інтереси щодо найважливіших питань спільні з нашими*. Це не значить, що ми повинні «проповідувати» ідеологію людям, які мають турботи важливіші за філософію. Ми лише мусимо завжди співчутливо нагадувати їм, що їхні бажання і їхні потреби розуміють ті, проти кого Кремль намагається їх кинути в конфлікт.

Друге завдання — подати советським людям докази того, що за їх кордонами існує такий світ, на який не поширюється

кремлівська влада, світ, чия дійсність цілковито інакша від тієї, яку їм маює Кремль, і до якої советські люди не мають жадної причини ставитися вороже. Разом з таким спростуванням тієї брехні, яку советський уряд розпускає про світ, що знаходиться поза советською імперією, треба давати советським людям докази того, що офіційна версія життя в Советському Союзі в цілому така сама фальшивана, якою вона сприймається кожною людиною зокрема, з її власного досвіду. В основному це проблема підтримки поглядів советської людини в противагу всепоглинаючому мітові могутності держави.

Третє завдання — довести советським людям, що людина не є цілковито безсильна супроти урядового апарату терору і пропаганди. Це вимагає конкретного показу того, що людина може зробити, не ризикуючи своїм становищем, чи становищем тих, хто для неї дорогий, вносячи свою частку для того, щоб спаралізувати й остаточно повалити поліційну державу. В більш широкому розумінні це значить допомогти поневоленим людям відновити віру в самих себе, віру в те, що вони можуть впливати на події, як советської так і світової історії, відповідно до їх власних інтересів і їх власних переконань.

Нарешті, одним з дальніших завдань є показати, що кожна і всяка «перемога комунізму» є в дійсності загрозою для основних інтересів людей, які під ним живуть. Всякий зріст советського військового потенціялу посилює готовність советських лідерів відважитись на тотальну війну. Кожне нове комуністичне завоювання закордоном затискає міцніше його нарід у кулаку советського режиму. Кожний новий захід державної безпеки збільшує небезпеку для советських людей.

Від того, наскільки успішно вільний світ зуміє донести ці ідеї до советського народу, залежить зменшення небезпеки виникнення війни. У випадку виникнення її, можливість зменшення тих жахіть і знищень, які вона може принести, як також і успішна розв'язка її залежатиме від того, наскільки ми зуміємо посвятити себе здійсненню цієї програми.

Адмірал Леслі С. Стівенс охарактеризував цю проблему в своїй статті надрукованій в журналі *“Atlantic Monthly”* за травень 1952 р. так:

«Не досить, чи то в мирі, чи в війні, твердити російському народові, що ми його друзі і виступаємо лише проти його правителів, бо кожний росіянин занадто багато послухався всякої пропаганди, щоб задовольнитися нею... Коли б на випадок війни наші запевнення не підкріпилися діями, що доводили б дійсне і співчутливе розуміння, і доказами того, що нашою метою не є використання для наших власних цілей, то тоді росіянин дав би перевагу російському дияволові, якого він уже знає, перед чужоземним, якого він не знає і не розуміє.

Боротьба між комуністичним і Західним світом це вроджена риса комунізму і вона не є класичним стилем відношень між великими державами. Я не вірю, що росіяни, як народ, несуть відповідальність за комунізм, чи за сучасну напруженну міжнародну ситуацію. Я переконаний, що найліпшою і, навіть може єдиною можливістю не дати війні набрати фантастичної збитковості, тривалости і безрезультатності є перетягнути як можна більшу частину російського народу на наш бік».

В загальному ці спостереження стосуються не лише велико-російського народу, але всіх тих багатьох національностей, що так само страждають під советським режимом.

## СТВОРЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО КОМИТЕТУ

Будучи переконаними, що остаточна розв'язка советського тоталітаризму є в руках народів СРСР і що ті, хто втік із Советського Союзу, можуть найуспішніше співпрацювати з тими, хто там залишився, група американців започаткувала американський комітет для визволення народів СРСР, який тепер переіменовано в АМЕРИКАНСЬКИЙ КОМИТЕТ ВИЗВОЛЕННЯ ВІД БОЛЬШЕВИЗМУ.

Група ця складається з людей, що здавна були в опозиції до советського режиму, тому є справжніми друзями народів Советського Союзу. Деякі з них довший час жили під серпом і молотом, як кореспонденти газет, інші є фахівцями в дослідженні проблем Советського Союзу і комунізму.

Всі вони глибоко переконані, що:

*1. Народ Сполучених Штатів, розуміючи ту різницю, що існує в Советському Союзі між урядом і народом, не має ніяких причин до ворожинеї з народами СРСР, яких не можна уточнювати з советським урядом.*

*2. Народи СРСР після визволення з-під комуністичного ярма, можуть жити в мирі і згоді з рештою світу, як рівні і готові до співпраці члени родини вільних народів.*

*3. Співпраця советських народів з вільним світом понад голови кремлівських правителів може забезпечити перемогу вільного світу в холодній війні і тим самим не допустить до катастрофи збройної війни.*

*4. Свободолюбні і запекло антикомуністично настроєні втікачі з-під Советів при матеріальний і технічній допомозі американців стануть важливим чинником у боротьбі за правду миру і остаточного визволення їхньої батьківщини.*

Ідея приватної організації американців перетворити ці принципові переконання в практичну дію зреалізувалася після формального створення Американського Комітету за законом штату Делавер, 8 лютого, 1951 року. В оголошенні, поданому до преси в зв'язку з започаткуванням цієї організації, між іншим сказано:

«Завдання цього Комітету — сприяти створенню в Німеччині втікачами з усіх частин Советського Союзу центральної організації, що з'єднала б усі демократичні елементи і забезпечила б ділове і координоване керівництво та служила б світовим символом боротьби народів Росії проти тираністичного советського режиму.

Комітет даватиме такі об'єднаній організації моральну і матеріальну підтримку. Така організація служитиме також цілям роз'яснення поневоленим народам Росії щиріх і дружніх почуттів до них американського народу і його бажання допомогти їм у їхній боротьбі за свободу».

## **ДО єДНОСТИ СЕРЕД ЕМІГРАЦІЇ** **Координаційний Центр**

Як серед старої, так і серед нової еміграції, існує багато політичних груп, об'єднаних у різних організаціях, що мають

своєю метою боротьбу за свободу в їхній батьківщині. Але різниця поглядів щодо остаточного устрою в їхній батьківщині часто розпороще їхні сили і непотрібно виснажує їх ресурси. Непредбачалося, що проблема об'єднання таких груп не буде легкою чи простою.

Основна робота для консолідації була почата в січні 1951 р. на підготовочному з'їзді в Фюсені, в Німеччині, делегатами від цілого ряду організацій. Подальші дискусії і конференції в Німеччині розбудували і окреслили принципи, на яких може бути досягнена згода. 16 жовтня 1952 року був офіційно проголошений Координаційний Центр для антибольшевицької боротьби і затверджений його статут. (Див. додаток до тексту політичної платформи). Дев'ять еміграційних груп уже ввійшли до цього центру — чотири з них в основному російські, решта презентують інші національності.

Заохочуються до вступу в цю коаліцію всі інші еміграційні групи при умові, що вони приймуть основні принципи, вироблені на протязі двох років поважних дискусій і переговорів між організаціями, що започаткували її. Крім того структура Координаційного Центру заплянована так, що вона дає доступ також не-політичним, чи не-партийним групам, як також окремим особам, що ні до яких угруповань не належать.

Але до цього часу навіть серед самих росіян не досягнено принципової згоди чи навіть одностайності щодо політичної структури і форми правління в їхній країні після скинення комуністичного режиму, не кажучи вже, що серед кожної етнічно неросійської групи народів існують найрізноманітніші погляди в цьому питанні. До того у кожній більшій неросійській групі існують великі частини расових меншин (включаючи і російські меншини). Отже, як бачимо, всі ці політичні і національні проблеми дуже складні.

На конференціях і кінцевих рішеннях учасники признавали одверто і ясно цю складність в законі аспірації неросіян: українців, білорусів, кавказьких народів, народів Середньої Азії та інших, — претензії яких сягають від абсолютної рівності в межах федераційної держави до цілковитої національної незалежності. Права всіх цих неросійських груп спеціально узгляднені в політичній платформі Координаційного Центру.

Багато відданіх і патріотично-настроєніх елементів серед еміграції, незалежно від раси і політичних поглядів, переконані, що внутрішній розбіжності не повинні стояти на перешкоді до їхньої спільної діяльності в тому, що є найголовнішою і найнеобхіднішою метою боротьби за скинення комуністичного ярма. Вони встановили, що ці розбіжності не стануть на шляху до концентрації спільних зусиль для виконання сучасних практичних завдань.

## ПОЛІТИКА КОМІТЕТУ

Бажання свідомих емігрантів присвятити свої сили цьому важливому завданню, знаходить повну моральну підтримку Американського Комітету. Комітет постійно намагався розв'язати вузол конфліктів, що виникають у зв'язку з питаннями майбутнього для того, щоб зразу забезпечити тісну співпрацю для досягнення «обмеженої мети», що в дійсності є метою необмеженої ваги не лише для народів Советського Союзу, але і для цілого світу. Справа, що її треба робити, настільки складна і важлива, що для її успіху конче потрібні спільні зусилля всіх — як українців так і татар, як білорусів так і росіян, як колишніх селян, так і колишніх солдат.

Погляди Американського Комітету на цю справу були добре висловлені адміралом Аланом Кірком USN (Ret.), коли він був головою цього Комітету. Він сказав:

«Політика Американського Комітету є політикою визволення і свободи для всіх. Це єдина політика, яка відповідає історичній правді, ідеалам і практиці дійсної свободи. Ми вважаємо, що це єдина політика сприйнятлива для широких свободолюбивих мас населення Советського Союзу. Ми певні, що ця політика сприйнятлива також для американського народу і для інших вільних народів світу, що боряться проти рабства і працюють для справи свободи.

«Свобода досягається лише її вжитком, а ніяким іншим способом. Визначити з-закордону, без згоди на се народів Советського Союзу, якими мусять бути остаточні державні форми, як для російського народу, так і для інших народів, було б найгіршою помилкою. Це суперечило б тим

демократичним принципам, що їх ми дотримуємось. Таке рішення можуть робити тільки самі народи своїм власним оформленням. *Іхня природна сувереність, яку в них відібрано, все ж належить лише їм, а не будь-кому іншому, чи то в Советському Союзі, чи закордоном.*

«Тому політика, що її проводить Американський Комітет, ясна для всіх, хто щиро вірить у свободу. Це — просто *визволення*. Чи майбутні вільні громадяни територій Советського Союзу виберуть централізовані, федеральні чи самостійні незалежні форми уряду — це справа, в якій ми не можемо рішати. Американський Комітет стоїть на тій засаді, що «самовизначення» не можна перетворити в «передвизначення».

Американський Комітет намагається підійти до цієї справи серйозно і уважно, завжди дотримуючись об'єктивного демократичного принципу, що його було згадано вище, — визволення і свобода для всіх. Звичайно, що ніхто не сподівається чуда за одну ніч. Комітет не збирається фантазувати про революцію, яка може відбутися через потиск гудзика, завдяки американському радіо, як також не збирається ризикувати долею відважних людей через безвідповідальні заклики до повстання, що було б відразу придушене. Як ясно видно зі сказаного адміралом Кірком, Комітет не має також на увазі брати безпосередньої участі в головній діяльності в цьому напрямку. Його створено для того, щоб стимулювати і підтримувати діяльність патріотично-настроєних емігрантів.

Основні принципи діяльності Американського Комітету стисло висловив його президент, віце-адмірал Л. С. Стівенс USN (Ret.) слідуючими словами:

«Вірячи в спільність інтересів американського народу і народів поневолених Советським Союзом, Американський Комітет вважає, що об'єднання на широкій базі тих, хто втік з-під большевіцької тиранії, є найбільш підходящим і дійовим знаряддям, що може забезпечити кінець системи поневолення. Він вважає, що така об'єднана організація мусить діяти в своєму імені і згідно своїх власних прав у співпраці з Американським Комітетом. Для забезпечення такої співпраці необхідно, щоб Американський Комітет зі сво-

го боку був безстороннім і щоб об'єднані еміграції з свого боку респектували спільність інтересів своїх і американського народу в тому розумінні, в якому вона інтерпретується Американським Комітетом».

## АМЕРИКАНСЬКА СПІВПРАЦЯ

Створення Координаційного Центру є історичною подією, яка може підштовхнути вперед світову боротьбу з комуністичною агресією. Хоч існує ще багато різних важливих проблем, все ж його успіхи можна окреслити, як дуже підбадьорливи.

Формальне створення Координаційного Центру на еміграції уможливило такий дальший важливий крок, як організація регулярних радіовисилань російською, українською та інших національностей мовами, з цілим штатом еміграційних редакторів, письменників і дикторів.

Американський Комітет підкреслює, що не має наміру сам провадити такі радіовисилання, але він допомагатиме втікам у проведенні їх, даючи їм фінансову допомогу, а також американських техніків і дорадників. Для цієї цілі радіостанція і устатковані студії для Радіо Визволення уже існують у Німеччині.

Американський Комітет допомагає також цілій низці еміграційних газет, що видаються в Німеччині. Створено читальню і бібліотеку поточних видань для великої колонії емігрантів у Мюнхені. Комітет також допомагає праці Інституту для вивчення історії і культури СРСР у Мюнхені, заснованого і обсадженого еміграційними науковцями і викладачами. Такими конкретними заходами Комітет на ділі доводить своє бажання морально підтримувати емігрантів, зміцнювати в них віру в те, що справа, за яку вони боряться, є сильною справою всіх, допомагати їм зберегти традиції і культурні цінності їхньої батьківщини.

Інші види діяльності, як видавання газет, брошуру, книжок, переведення культурних і наукових заходів, будуть здійснюватися в залежності від наявних фондів і персоналу, чи самим Комітетом, чи Координаційним Центром. Нові можливості для прискорення об'єднання свободолюбвої еміграції і американського народу довкола спільної мети будуть появлятися в процесі розвитку програми і співпраці.

Американський Комітет дуже надіється, що Координаційний Центр виконає своє історичне завдання. Уже тільки факт його створення зміцнить віру в самих себе і стимулюватиме націю народів Советського Союзу, а це прискорить загибель комуністичної влади. Будучи дійними представниками своїх земляків, що перебувають у тюремній державі Советського Союзу, підтримані американськими друзями, вони говоритимуть з доручення тих, хто сьогодні, перебуваючи в межах советських кордонів, не може говорити сам за себе. Вони використають всі можливі засоби зв'язку, щоб згуртувати довкола справи визволення всі потенційні сили в Советському Союзі.

Ніхто не вимагає від еміграційних груп, що співпрацюють з цією програмою, припинити їх власну організаційну діяльність, яку вони провадять відповідно до своїх власних переконань. Але, маючи на меті основне завдання, — повалення советської диктатури, — вони повинні докласти до цього всіх своїх зусиль, уміння і морального завзяття.

Загальний похід за визволення, похід проти широченої більшевицької імперії, вимагає технічних засобів, модерних знань, за допомогою яких можна було б витворити єдність психологоческих сил, яким би не міг протиставитись ніякий терористичний апарат. Потрібні радіо, друковане слово і інша зброя політичної боротьби. І Американський Комітет буде й надалі забезпечувати ці засоби й ресурси.

Першим президентом організації був Юджін Лайонс, колишній кореспондент у Москві, зараз один з старших редакторів журналу *"The Reader's Digest"*. На початку 1952 р. йому на зміну прийшов адмірал Аллан Кірк, бувший американський амбасадор в СРСР, який зрезигнував з цього посту у вересні 1952 р., коли його було покликано на державну службу. На його місце прийшов адмірал Леслі С. Стівенс, колишній аташе морського флоту американської амбасади в Москві. Адмірал Стівенс, що піле життя займався вивченням російських проблем, писав про советські питання в різноманітних впливових американських періодичних виданнях.

Комітет сподівається з часом збільшити своє членство, але проте й надалі залишиться відносно закритою організацією.

Членами й урядниками Американського Комітету на сьогодні є слідуючі особи:

*President:* Leslie C. Stevens, Vice Admiral, U.S.N. (Ret.)

*Assistant to the President:* Theodore M. Steele

*European Representative:* Otis P. Swift

*Executive Director:* Reginald T. Townsend

*Director of Emigration Relations:* Bertel E. Kuniholm

*Director of Emigre Press Relations:* Spencer Williams

*Trustees:* John R. Burton

William Henry Chamberlin

John R. Deane, Maj. Gen. U.S.A. (Ret.)

Hon. Charles Edison

William Y. Elliott

Allen Grover

Isaac Don Levine

Eugene Lyons

G. F. M. Mentz, Rear Admiral U.S.N. (Ret.)

Henry V. Poor

Nicholas Roosevelt

Theodore M. Steele

Leslie C. Stevens, Vice Admiral, U.S.N. (Ret.)

Reginald T. Townsend

William L. White

Philip H. Willkie

*Counsel:* Henry V. Poor

## **ДОДАТОК:**

### **ПОЛІТИЧНА ПЛАТФОРМА КООРДИНАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ ДЛЯ АНТИБОЛЬШЕВИЦЬКОЇ БОРОТЬБИ**

В жовтні 1952 року групи, що увійшли в новостворений Координативний Центр для антибольшевицької боротьби, проголосили схвалення слідуючої політичної платформи:

1. Невинна боротьба проти комуністичної диктатури до її остаточного знищення.
2. Застосування принципів цілковитого самоуправління в Росії, проголошених лютневою революцією — як основної передумови, що унеможливить всякі спроби відновлення абсолютизму чи створення будь-якого виду диктатури.
3. Визнання безумовного права всіх народів, що живуть на території Советського Союзу, на вільне визначення своєї долі демократичним виявом народної волі і дійсної гарантії такого права на самовизначення (1), (2), (3).
4. Збереження повних політичних і громадянських прав усім громадянам без огляду на стать, національність чи віровизнання.
5. Визнання свободи совісти і права на релігійне провідування.
6. Ліквідація експлуатації людини людиною, партією, чи урядом. Підпорядкування державної політики інтересам вільного розвитку людської особи і піднесення матеріального та культурного рівня народу.
7. Знищення системи терору і пригнічення; знищення концентраційних таборів і всіх інших форм примусової праці; звільнення політичних в'язнів; повернення репресованих і жертв масових депортаций.

8. Заборона політики помсти після повалення диктатури.

9. Ліквідація колгоспів і системи примусових поставок. Передача землі у власність селян. Забезпечення їм права вільного вибору форм землеволодіння і землекористування.

10. Звільнення творчої діяльності і культурного життя країни від будь-яких форм державного примусу.

11. Ліквідація агресивної зовнішньої політики СРСР і анулювання актів такої агресії.

- 
- (1) Кожна організація може вважати за демократичний такий вияв народної волі, який реалізується або через плебесцит, або через рішення національних установчих зборів, або через всеросійські установчі збори.
  - (2) Беручи до уваги той факт, що вільний демократичний вияв народної волі неможливий до успішного закінчення боротьби проти Советської держави, зрозуміло, що такий вияв народної волі може бути здійснений лише після ліквідації советської влади.
  - (3) Координаційний Центр є органом для боротьби за свободу народів, що живуть на території СРСР і не є загальним союзом еміграції. Російські організації, що є членами Центру, не вважають себе початковими клітинами майбутнього російського уряду. Національні організації також не вважають себе представниками національних **державних формаций**. На основі вищесказаного нові організації прийматимуться до Центру з умовою, що вони визнають вище згадані принципи.

**AMERICAN COMMITTEE FOR LIBERATION  
FROM BOLSHEVISM, INC.**

**6 East 45th Street  
New York 17, N. Y.**